

بیماری هاری

هاری یک بیماری حاد و کشنده ویروسی سیستم مرکزی است که مخصوص گوشتخواران اهلی و وحشی بوده انسان و سایر حیوانات خونگرم پستاندار بطور تصادفی و غالباً از طریق گزش به آن مبتلا می شوند. در ایران بیماری هاری در حیوانات اهلی و وحشی در نقاط مختلف کشور وجود دارد. میزان کشندگی بیماری هاری صد درصد است بطوری که پس از ظهور علائم بالینی چه در انسان و چه در حیوان متأسفانه درمان پذیر نبوده و بیمار محکوم به مرگ خواهد بود.

راههای سرایت بیماری

- راه گاز گرفتن: اصلی ترین راه
- راه پوست: بیماری هاری از راه پوست سالم قابل سرایت نیست ولی اگر کوچکترین خراش یا زخمی در جلد وجود داشته باشد قابل انتقال خواهد بود.
- راه مخاطات: امکان پذیر است
- راه تنفس: امکان پذیر است (خصوصاً در غارهایی که خفاش آلوده زندگی می کند)
- راه پیوند اعضا: دو مورد انتقال در اثر پیوند قرنیه فردیکه مبتلا به هاری بوده و از قرنیه وی جهت 2 نفر استفاده گردیده است، در سال 1373 در ایران گزارش شده است).
- انتقال از راه دستگاه گوارش: بعید است ولی حیوانات گوشتخوار ممکن است بندرت از خوردن لاشه حیوانات تلف شده از بیماری هاری به این بیماری مبتلا شوند. ضمناً بایستی از خوردن گوشت و سایر فراورده های دام های مبتلا به هاری خودداری شود.
- انتقال از راه جفت: بعید نیست.
- انتقال از طریق وسایل آلوده: بعید است. (چون ویروس هاری بیهوازی است)
- انتقال بیماری از انسان به انسان: بعید نیست. هنگام نگهداری و پرستاری از شخص مبتلا به هاری باید رعایت کلیه جوانب احتیاطی به عمل آمده و ضمن استفاده از وسایل حفاظتی کامل، لوازم و وسایل بیمار با دقت هر چه تمامتر ضد عفونی گردد.

هاری در حیوانات

دوره نهفتگی در سگ و گربه معمولاً 3 - 2 هفته و گاهی چند ماه است. در حیوانات دیگر دوره کمون بر حسب نوع حیوان فرق می کند و در غیر گوشتخواران طولانی تر از گوشتخواران می باشد. نکته که باید به آن اهمیت داده شود این است که در سگ و گربه 3 تا 10 روز قبل از علائم بالینی ویروس در بزاق حیوان وجود دارد و می تواند بیماری را انتقال دهد. به عبارت دیگر اگر سگ و گربه در زمان گزش آلوده به هاری باشند علائم بالینی حداکثر 5 تا 8 روز

بعد در حیوان ظاهر خواهد شد. اولین علامت بیماری در رفتار و عادات حیوان می باشد، بطوریکه یا: بیش از اندازه به صاحب خود انس و الفت پیدا می کند و مثل اینکه از او استعانت می طلبد یا عصبانی و بد خو گردیده غذای خود را بخوبی نمی خورد.

پیشرفت بیماری در موارد کمی به صورت فلجی (هاری ساکت) در آمده حیوان به گوشه ای پناه برده ابتدا دست ها سپس پاها و بعد سایر اندام ها فلج شده و در اثر فلج دستگاه تنفس تلف می شود. ولی در بیشتر مواقع پس از گذشت دوره تغییر رفتار، حیوان پریشان و مضطرب و کم کم به صورت وحشی و درنده در آمده به گاز گرفتن سنگ و چوب و اشیاء مختلف پرداخته و خانه خود را ترک و بدون مقصد به هر جا می رود و به هر کس و هر حیوان که سر راه او باشد حمله می کند، پس از مدتی در اثر دوندگی زیاد و گرسنگی و تشنگی به علت عدم امکان بلع کف از دهانش سرازیر شده و مرتباً به زمین می خورد، صدای پارس حیوان خشن و ناموزون و بریده و حالت درندگی در چهره اش هویدا می باشد. سگ ها اغلب به وسیله مردم کشته می شود و اگر فرار کند بزودی در اثر فلج دستگاه تنفسی خواهد مرد. گربه پس از طی دوره کمون به محل تاریکی می رود و اگر با چراغ به آن جا بروند به افراد حمله می کند.

در حیوانات نشخوار کننده علائم هاری متفاوت است ولی همگی مشکلاتی از نظر بلع پیدا می کنند و آب و کف از دهانشان سرازیر می شود. در چنین مواردی به هیچوجه نباید دست را داخل دهان حیوان کرد.

اقدامات درمان پیشگیری در مورد افراد حیوان گزیده

افرادی که مورد گاز گرفتگی حیوانات قرار می گیرند باید بلافاصله و در اسرع وقت به مراکز درمان پیشگیری مراجعه و تحت اقدامات درمان پیشگیری قرار گیرند.

این اقدامات عبارتند از :

1. زدودن و خارج ساختن ویروس هاری از محل زخم : مهم ترین قسمت پیشگیری از هاری (تا 50%) رعایت کامل همین نکته است، برای این کار لابلای زخم را با آب تمیز و صابون حداقل به مدت 15 دقیقه عمیقاً شستشو و در جریان آب روان قرار دهید.
2. خارج کردن کف صابون از لابلای زخم : با استفاده از شیلنک آب یا پیستوله آب پاش و بوسیله برس، زیرا باقی ماندن صابون بعضی مواد ضد عفونی کننده را که بدنبال شستشو مورد استفاده قرار خواهد گرفت خنثی می کند.
3. قطع کامل قسمت های له شده و نکروزه.
4. ضد عفونی زخم با الکل 4 تا 70 درجه یا محلول بتادین 1% یا سایر مواد ضد عفونی کننده.

5. زخم حیوان گزیدگی را نباید بخیه زد، چون ویروس هاری بیهوازی بوده و در مقابل نور و اکسیژن هوا خاصیت حیاتی خود را از دست می دهد. البته در مورد زخم های بسیار عمیق که شریان های خونریزی دهنده دارند استثنائاً می توان شریان را بخیه زد که در این صورت می بایستی مقداری سرم ضد هاری را در داخل زخم انفیلتره نمود.
6. تزریق سرم ضد هاری: با توجه به شرایط حیوان گزنده و عمق و وسعت زخم انجام می گیرد.
7. تزریق واکسن ضد هاری: در پنج نوبت در روز های 0-3-7-14-28 انجام می گیرد.
8. تزریق سرم و واکسن ضد کزاز با توجه به سابقه واکسیناسیون کزاز در فرد انجام می گیرد.
9. آنتی بیوتیک تراپی: به منظور پیشگیری از عفونت های ثانویه به مدت 7 تا 10 روز.
10. تحت مراقبت قرار دادن حیوان مهاجم: اگر حیوان سگ یا گربه است به مدت 10 روز تحت مراقبت قرار می گیرد، اگر حیوان تلف شد و یا علایم هاری در آن بروز کرد واکسیناسیون تا آخر ادامه می یابد، و اگر سالم بود حیوان مسلماً هار نیست و ادامه واکسیناسیون لازم نیست. تحت نظر گرفتن فقط برای سگ و گربه اهلی است، و در حیوانات دیگر که دوره کمون متغیر دارند مصداق ندارد.
5. گزش موش خانگی و خرگوش نیاز به درمان هاری ندارد. ولی به شستشو، واکسن کزاز و آنتی بیوتیک نیاز دارد.
7. در ایران تا بحال هاری در خفاش گزارش نشده است.

پیشگیری از حیوان گزیدگی:

- خودداری از نگهداری سگ و گربه در منزل مگر در موارد استثنایی که در این صورت باید حتماً سگ قلاده داشته و واکسیناسیون او کامل باشد.
- از بازی و شوخی کردن با سگ، گربه و سایر حیوانات خودداری نمایید.
- از حمله ورنمودن سگ خود به سوی دیگران خودداری نمایید (صاحبان سگها در نظر داشته باشند که فرد گزیده شده می تواند از صاحب حیوان مهاجم شکایت و درخواست غرامت نماید).
- جهت جلوگیری از گزش دیگران به سگ خود پوزه بند بزنید.
- بدون اجازه وارد منزل کسی که سگ دارد نشوید.
- از نزدیک شدن به حیوانی که در حال خوردن غذا می باشد خودداری نمایید.
- از نزدیک شدن به سگ یا گربه ای که در کنار توله هایش است خودداری نمایید.
- از نزدیک نمودن سگ خود به محل اختفای سگ های ولگرد و درگیر شدن با آنها خودداری شود.
- از ریختن زباله و پس مانده های غذائی در معابر و اطراف منازل خودداری نمایید.